N:o 7. Redaktör: ADOLF LINDGREN. Förläggare: HUSS & BEER. Stockholm den 1 April 1883. Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Qvartal 2 kr. Lösn:r 25 öre. Årg. 3.

Désirée Artôt de Padilla.

Om denna berömda sångerska, som snart skall konsertera härstädes, meddela vi efter Hels. P. följande:

Ehuru det icke är första gången mad. Artôt besöker Sverige, torde erinringar om hennes artistlif och konstnärsskap nu, när man går att förnya bekantskapen med denna utmärkta konstnärinna, lika beundrad på scenen som i konsertsalen, vara på sin plats. I flertalet af Europas största städer har hon uppträdt och firat triumfer som få, af ingen öfverträffad i musikalisk begåfning, dramatiskt lif samt behag och esprit i exekution. De som sett och hört henne i Svarta Dominon, Regementets Dotter, Marguerite, Desdemona, Violette m. fl. roler skola säkert instämma i detta omdöme; liksom på samma gång hennes mästerliga utförande af t. ex. Händels aria ur operan »Alcina», »Verdi Prati», och hans »Lascia ch'io Pianga» (Rinaldo) samt Meyerbeers »Ah mon fils» (Profeten) m. fl. häfdar hennes höga rang som konsertsångerska i den stora stilen. Hon har näst föregående år gjort en konsertturné i södra Ryssland, den hon sjelf (i Sv. Musikt.) beskrifvit på ett synnerligen målande och pikant sätt, hvilket tydligen förråder genialitet och humor i förening med känsla och bildning. Redan vid 18 år uppträdde hon på Meyerbeers uttryckliga begäran å stora operan i Paris i hans opera »Profeten», hvaruti hon utförde Fides' parti med stor succès, liksom Leonoras i Donizettis opera »Favoriten».

Hennes man, Signor Mariano de Padilla, är likaledes en fin och ädel sångare, som äfven har uppträdt på Europas första teatrar och vunnit varmt erkännande i Don Juan, Hamlet, Figaro m. fl. operor.

Konstnärsparet lärer genom sin impresario engagerats för en mängd konserter i Sverige, Norge och Danmark. Senast hafva de sjungit å hofkonserter i Berlin, der Artôt är mycket gynnad och omtyckt af kejsarinnan Augusta, en tillgifvenhet som egnas henne äfven af de öfriga medlemmarne af familjen, företrädesvis af Badiska hofvet och svenska kronprinsessan. Man berättar, att tyska kejsarinnan brukar säga vid de tillfällen hon hör andra stora gasterande sångerskor i mad. Artôts roler: »das ist sehr schön, aber es ist doch nicht meine Artôt!»

I Petersburg har hon under flera år utgjort operans prydnad och der skapat flere roler, bland annat Amneris uti Aida samt mottagit kostbara presenter af det frikostiga kejserliga hofvet. Senast har hon blifvit anmodad att öfvertaga sånglärarinne-platsen vid konservatoriet efter madame Nissen-Saloman, en ära den hon likväl undanbedt sig, och må man icke förtänka henne om hon föredrar vistandet i Paris om vintern, helst hon har en vacker villa i närheten af Versailles, der hon, omgifven af sin familj och sina anförvandter, som hafva sina landställen i närheten, brukar tillbringa sommaren på »Villa Padilla».

Måtte nu hennes resplan realiseras och inga hinder mellankomma för den musikaliska högtidsstund som är oss bebådad af hennes impresario, den der, födder och buren i — Sibirien, åtföljt artisterna på deras ökenfärder, undan alla farligheter till lands och vatten, undan jordskred, klippras, åskor, storm och laviner. Enligt hans förmenande skulle sällskapet inträffa i början af denna månad, då det redan i medio af månaden skall uppträda i Stockholm.

Melusina på scenen.

»Raimondin», den nya operan af herr von Perfall, har gifvit många referenter anledning att erinra om äldre sceniska verk, för hvilka Melusinaämnet ligger till grund. Man har omnämnt Conradin Kreutzers »Melusine», som gafs i Berlin å Königstadt-teatern den 27 Febr. 1833 (under kompositörens egen ledning) för första gången, vidare Schindelmeissers opera, som i början af Jan. 1862 gick öfver hofoperans scen i Darmstadt, Gramanns »Melusine», som 1875 gafs i Wiesbaden och Mayrbergers liknämnda opera, gifven i Pressburg 1876. Ett af de mest betydande verk hafva vi emellertid ej sett omtaladt, nämligen Halévys opera, som d. 17 Mars 1858 med en oerhördt pompös och glänsande uppsättning gick öfver scenen på »Grand Opera» i Paris utan att dock vinna stadigvarande framgång, ett förhållande hvartill den oklara texten af St. Georges var skulden. Halévys Melusina-opera bar titeln »La Magicienne». Beträffande kompositionen voro de franska recensionerna från den tiden fulla af beundran och hänförelse. Den tyska kritiken, t. ex. i »A. Allgem. Ztg», var märkbart kyligare. Till Tyskland har denna Halévys opera ej framträngt, men utan inflytande har den ej varit och särskildt derför, att libretton till Schindelmeissers Melusina-opera af Pasqué är författad efter pariser-originalet af St. Georges. En anslutning till denna text är också den »Sköna Melusina», det dekorationsstycke af Pasqué och Treumann, som i Berlin gick öfver Victoria-teaterns scen d. 23 Dec. 1876 och gjorde sådan lycka, att det upplefde 100 föreställningar. Halévys »Magicienne» är sålunda moder till Darmstadts Melusina och mormoder till Berlins. En stor märkvärdighet vid Paris-representationen var balletten, i hvilken bland annat förekom ett schackspel med lefvande, briljant kostymerade figurer. De slagna pjeserna försvunno genom falluckorna. Effekten af en schackballett är, som bekant, sedan anbragt i »Sjökadetten» af Genée men är för öfrigt af äldre datum, alldenstund densamma figurerade i ett äldre feeristycke »Kieselack» af Gustav Ræder, gifvet å hofteatern i Dresden. — I förbigående nämndt stå »Hvita frun» och »Stamfrun» i ett visst genealogiskt sammanhang med »sköna Melusina». Det låter besynnerligt, men man torde erinra sig, att urbilden till alla »hvita fruar» är ingen annan än just Melusina. Sedan denna försvunnit, uppenbarade hon sig alltid, berättar sagan, på det af henne bygda slottet »Lusignan» såsom en hvit-

klädd qvinna, så ofta ett dödsfall der skulle inträffa.

Vårt land har — såsom vi veta — numera också sin »Melusina», nämligen den 2-aktsballett som d. 5 Juni förlidet år gick öfver vår operascen med musik af Ivar Hallström och som ännu med framgång gifves.

Wagneriana.

Wagner om Tannhäusers tillkomst.

Med anledning af den tillämnade reprisen af Tannhäuser torde det intressera läsaren att se huru Wagner sjelf, i sin »Mittheilung an meine Freunde», söker förklara de personliga förhållanden och stämningar, ur hvilka hans behandling af Tannhäusersagan framgick. Han var då helt oväntadt — från att förut hafva lefvat i misère — nyss vorden kunglig sachsisk kapellmästare i Dresden. Wagner skrifver sålunda:

Genom den lyckliga förändringen i min yttre belägenhet, genom mina förhoppningar på dess ännu gynsammare utveckling, slutligen genom personliga, i viss mån berusande beröringar med en ny och mig tillgifven omgifning — närdes hos mig ett begär, som dref mig till njutning och för denna njutnings skull vilseledde mitt inre, under det förflutnas smärtsamma intryck och kampen mot dem utbildade väsen från dess egendomliga väg. En drift, som hos hvarje menniska tränger till omedelbar lifsyttring, bestämde mig nu, särskildt i egenskap af konstnär, uti en riktning, hvilken återigen mycket snart och häftigt måste äckla mig. Denna drift hade i lifvet kunnat stillas endast om jag såsom konstnär hade sökt eftersträfva glans och njutning genom fullständigt underordnande af mitt sanna väsen under den offentliga konstsmakens fordringar; jag hade då måst hängifva mig åt modet och spekulationen på dess svagheter, och här, just på denna punkt, blef det plötsligt för min känsla klart, att jag vid ett allvarligt inslående på denna riktning måste gå till botten af äckel. Sinlighet och lefnadsnjutning framstälde sig således för min känsla blott i gestalten af hvad vår moderna verld bjuder såsom sinlighet och lefnadsnjutning; och för mig som konstnär tedde sig detta såsom upphinneligt blott i den anda, hvilken jag redan lärt känna såsom resultat af vårt eländiga offentliga konstväsen. I punkten rörande den verkliga kärleken åter iakttog jag vid samma tid hos ett af mig dyrkadt fruntimmer det fenomenet, att ett begär liknande mitt eget förmenade sig vara tillfredsställdt blott genom de trivialaste möten, och detta på ett sätt, att illusionen aldrig riktigt kunde beslöjas inför begäret.

Vände jag mig nu ändtligen bort härifrån med vedervilja och hade jag derför att tacka min redan till sjelfständighet mognade, menskligt konstnärliga natur, så yttrade sig denna, menskligt och konstnärligt, nödvändigt såsom längtan efter tillfredsställelse i ett högre, ädlare element, hvilket, i motsats till njutningslusten hos den mig omgifvande moderna samtiden i lif och konst, måste synas mig såsom någonting rent, kyskt, jungfruligt, otillgängligt och ofattbart älskande. Hvad kunde ändtligen åter denna kärleksträngtan — det ädlaste jag enligt min natur förmådde känna — vara annat än begäret efter att försvinna ur samtiden, att dö i ett element af oändlig, jordiskt obefintlig kärlek, sådan den blott genom döden kunde nås? Men hvad var ändå i grunden detta begär annat än åter längtan efter den verkliga, ur den fullaste sinlighets grund alstrade kärleken — men en sådan som ej kunde tillfredsställas på den moderna sinlighetens äckliga botten? Huru enfaldiga måste nu de i modern liderlighet spirituella vordna kritikasterna förefalla mig, hvilka i min Tannhäuser vilja indikta en specifikt kristlig, impotent himlande tendens!

Jag har här noga angifvit den stämning, i hvilken Tannhäusers gestalt manande återuppstod för mig och dref mig till fulländning af dikten. Det var en förtärande yppig öfverretning, som höll mitt blod och mina nerver i feberaktig svallning, då jag utkastade och utförde musiken till Tannhäuser. Min sanna natur, som jag fullständigt återvunnit i äcklet öfver den moderna verlden och längtan efter ett ädlare och ädlaste, omslingrade liksom med en häftig och brinnande omfamning de yttersta gestalterna af mitt väsen, hvilka båda utmynnade i en ström: högsta kärleksträngtan. — Med detta verk skref jag min egen dödsdom: inför den moderna konstverlden kunde jag nu ej mer hoppas få lefva. Detta kände jag; men ännu visste jag det icke med full klarhet: — detta vetande skulle jag först senare vinna. — —

Jag hade med detta arbete tillryggalagt en ny utvecklingsväg i den med Flygande holländaren inslagna riktningen. Med hela mitt väsen var jag dervid verksam i så förstörande grad, att jag ju mer jag nalkades slutet beherskades af den föreställningen, att en hastig död skulle hindra mig fullborda detsamma, så att jag efter upptecknandet af sista noten kände mig så glad som om jag undsluppit en lifsfara.

* * *

A propos Wagners sorgmarsch

ur Götterdämmerung erinrar Alb. Heintz i Allg. D. Musikz., att Wagner (enl. en förut offentliggjord anvisning) uttryckligen önskat, att framför detta med puk-ciss begynnande partitur vid uppförandet borde förutskickas de två takterna ur originalpartituret vid Sigfrieds ord »bietet mir Gruss». De lyda utförda af fyra basuner, sålunda:

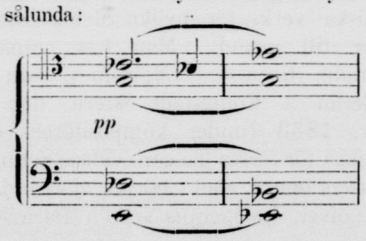

Heintz säger sig hafva gjort detta meddelande redan 1879 genom de anseddaste musiktidningar och tillägger: »Måtte dock hrr kapellmästare fästa afseende vid mästarens önskan och låta komma till sin rätt denna underbara verkan af puktonen dess såsom septima till det föregående ackordet på ess!» —

Af vårt hofkapell iakttogs det som bekant icke.

I teaterfrågan.

Vi ha fått mottaga följande skrifvelse:

Med anledning af »Svensk Musik-Tidnings» uppgift att 1818 års entreprenad af Kongl. Theatern »efter blott fyra månader gjorde fiasco», får undertecknad vördsamt upplysa Herr »A. L.», att nämnde entreprenad inbringade bolagsmännen, Hrr Törner och Du Puy, en kontant behållning af 2,000 R:r Banco och att densamma upphörde, på sätt i F. A. Dahlgrens anteckningar (som de kallas) pg. 99 finnes uppgifvet, till följd af Nådig befallning genom Note af den 3 November s. å., undert. Casper Ehrenborgh; äfvensom, att anledningen härtill var en, vid entreprenadens öfvertagande, emellan H. Exc. Grefve Löwenhjelm och öfverste Törner uppgjord öfverenskommelse, att den senare måtte begagna sig af första tillfälle, som kunde gifva anledning till Kongl. Teaterns återupprättande.

Högaktningsfullt
G. F. Törner.

Vi äro tacksamma för upplysningarna och införa dem med nöje, ehuru vi visste de flesta förut och ehuru vi icke rätt inse afsigten med deras meddelande. Att det kortvariga företaget lemnade någon liten behållning, var oss ingalunda obekant, men det oaktadt vidhålla vi vårt uttryck, att detsamma gjorde fiasko. Eller kan man säga annat om ett företag, som ramlade vid första allvarsamma svårighet (ett ifrågasatt galaspektakel) och som ej ens synes hafva varit från början allvarligt menadt, att döma af sista punkten i ofvanstående bref. Detta styrkes ock af Berwalds sjelfbiografi, som ger hela saken dess riktiga belysning, då han säger: »Flere utaf artisterne såsom: Hjortsberg, Åbergsson, Crælius och äfven jag med flere af kapellets ledamöter voro ej nöjda med denna oktroy och antogo inte de anbud som dåvarande entrepreneurer gjorde, utan ville heldre afbida till dess konungens vrede lagt sig(!) och han återtagit sin theater.» —

Då entreprenad nu är en fråga för dagen, tillåta vi oss att här i sammanhang anföra Dahlgrens redogörelse för så väl hela det i fråga varande försöket år 1818 som ock de k. teatrarnes senare öden ända till 1863:

I anledning af ständernas vägran att anslå nödiga medel till Kongl. Teaterns underhåll, beslöt nu konung Karl Johan den sammas upphäfvande, och förordnade att i dess ställe en ny inrättning, under namn af Stockholms Teater, skulle organiseras såsom enskild entreprenad på vinst och förlust. Denna entreprenad, till en början bestämd för tio års tid, räknad från den 1 juli 1818, öfverlemnades åt dåvarande andre direktören öfverste Törner, som egde att med sig förena en eller flere af de tjenstgörande aktörerna, jemte anföraren för kongl.

hofkapellet, hvilket komme att bibehållas. Den nya styrelsen erhöll oinskränkt nyttjanderätt till samtliga teaterhusen med alla tillhörigheter af hvad namn och beskaffenhet som helst, jemväl till de loger, hvilka kongl. hofvet förut innehaft, viljande Kongl. Maj:t efter vanliga priser låta betala de platser som kunde komma att för dess räkning reqvireras. Dessutom öfverlätos åt styrelsen de till Kongl. Teatern anslagna statsmedel; men något bidrag från konungens hand- eller hofkassa finge icke vidare uppbäras. Teatern ställdes i afseende på den litterära delen af sin verksamhet under hofkanslerens tillsyn, och räkenskaperna skulle aflemnas till riksmarskalkens granskning. Om konungen funne för godt att före entreprenadtidens utgång återupprätta Kongl. Teatern, vore entreprenören skyldig att, mot vissa vilkor och förmåner, afträda inrättningen. — Öfverste Törner erbjöd nu skådespelarne Hjortsberg och Åbergsson samt kapellmästaren Du Puy att deltaga i entreprenaden, hvilket anbud dock endast af den sistnämde emottogs. Stockholms Teater började sina föreställningar den 6 september 1818. Men då, i november månad, Karl Johan aflät befallning om uppsättande af ett lämpligt stycke för ett tillämnadt galaspektakel, och teaterföreståndaren fann sig nödsakad att, i entreprenad-anstaltens intresse, deremot göra invändningar, beslöt konungen genast att återställa Kongl. Teatern och anslog af egna medel 30,000 rdr riksgälds årligen till dess underhåll; hvilket skedde den 3 november. — Stockholms Teater hade under sin korta tillvaro lemnat en behållning af 3,522 rdr riksgälds.

Det årliga bidrag Karl Johan anvisat till den återstälda Kongl. Teaterns underhåll, hvartill ytterligare lades af kronprinsen Oscar 6,000, och af prinsessan Sofia Albertina 1,500 rdr, såsom hyra för deras loger, var till en början bestämdt att utgå under två år. Förhoppningen, att inrättningen skulle emellertid kunna upphjelpas ur sitt ekonomiska betryck, visade sig dock bedräglig, och utgifterna öfverstego inkomsterna med allt större belopp. Konungen beslöt likväl år 1820 att bibehålla teatern intill rikets ständers nästa sammanträde, då förnyad framställning skulle hos dem göras om ökadt statsanslag. I afvaktan af bifall härtill anvisade han, jemte förenämnda enskilda bidrag, utaf allmänna medel 25,500 rdr såsom årligt understöd åt den nödstälda anstalten. För den händelse åter, att ständerna skulle afslå den tillämnade propositionen, anbefaldes att alla kontrakter vid teatern skulle uppsägas till den 1 juli 1823, på det intet hinder då måtte möta inrättningens upphörande. Vid detta års riksdag beviljades dock endast ett särskildt belopp af 24,000 rdr, men intet stående anslag för Kongl. Teatern. Emellertid befann sig denna, till följd af kontrakternas uppsägning, från den 1 juli samma år i ett så fullkomligen upplöst tillstånd, att, då konungen i nämnda månad önskade gifva några galaspektakler, direktionen måste kringsända listor med anhållan om den uppsagda personalens skriftliga löfte att frivilligt biträda vid dessa föreställningar. En sådan för den kungliga inrättningens värdighet förnärmande omständighet synes hafva varit hufvudsakliga anledningen, hvarföre Karl Johan å nyo beslöt att, oaktadt den felslagna förhoppningen om allmänt understöd, låta teatern fortfara, utlofvande han att ikläda sig dess skuld och att höja sitt enskilda bidrag till 54,000 rdr riksgälds årligen. Inrättningens verksamhet fortgick sedan orubbadt och med synnerlig framgång, under grefve Lagerbjelkes utmärkta styrelse, intill den 24 november 1825, då den s. k. Arsenalens brand inträffade, hvarefter Kongl. Teaterns lyriska och dramatiska afdelningar måste inrymmas på samma scen, hvilket medförde väsentliga hinder för skådespelens oafbrutna gång och derigenom ökade svårigheten af verkets upprätthållande.

Kongl. Teaterns öden ifrån denna tid intill våra dagar förete inga andra yttre omskiften, än att år 1863 en särskild scen för dess dramatiska afdelning å nyo bereddes, med samma anordning som under den förra Dramatiska Teaterns tillvaro egde rum allt sedan 1813, nemligen att äfven operetter, vaudeviller och andra skådespel med inflätade sångstycken äro ämnade att stundom upptagas på den nya scenen, under det att den egentligen lyriska eller — såsom den nu benämnes — Kongl. Stora Teatern begagnas jemväl vid uppförandet af vissa dramatiska arbeten. Inrättningens inre organisation deremot har sedan 1825 varit underkastad täta omskapningar, i ändamål att förbättra dess ekonomiska ställning. Äfven under dessa senare tider har gång efter annan fråga uppstått, än om teaterns upphörande såsom kunglig, och dess förvandling till enskild anstalt, än om den sammas fullständiga upplösning, hvarvid dess förråder skulle afyttras till betäckande af den allt mera stegrade skulden. Men hvarje gång har konungen åter funnit sig bevekt att, med högst kännbara egna uppoffringar, låta inrättningen fortfarande bestå. Det sedan 1809 utgående statsanslaget, 6,750 rdr årligen, indrogs af ständerna vid 1840 års riksdag; men vid riksmötet 1844 beviljades å nyo ett årligt bidrag af 9,000 rdr, hvilket vid 1853 års riksdag höjdes till 30,000, och slutligen vid riksdagen 1858 till 75,000 rdr, — ett understöd, som öppnat utsigten att de financiella svårigheter, med hvilka Kongl. Teatern så länge haft att kämpa och hvilka nödvändigt utöfvat ett hämmande inflytande på dess verksamhet, kunna, om icke fullkomligt, dock i väsendtlig mån undanrödjas. —

* * *

Så långt Dahlgren. Huru nyss nämda utsigt under näst föregående teaterstyrelse kom på skam samt slutligen alldeles omintetgjordes genom riksdagens förvända beslut att med 15,000 kr. nedsätta ett anslag som i stället bort ytterligare höjas, är allom bekant. —

Anförda berättelse torde rättfärdiga våra uttryck i föregående nummer. Till ytterligare belysning af dessa vilja vi här blott nämna, att för oss anslagsfrågan är hufvudsaken, men entreprenadfrågan en ren bisak. Det har visat sig på somliga ställen (t. ex. Paris), att entreprenad kan gå för sig, men det har som vi tro sällan visat sig att en större och stående operascen kan gå för sig utan rikligt anslag. Och detta sista är lika nödvändigt om nationalscenen är i privata händer som i statens, ja t. o. m. ännu nödvändigare, så vida man skall ha någon garanti för att icke repertoaren må urarta eller personalen besättas med fuskare. I alla fall måste staten såsom vilkor för sitt anslag tillförsäkra sig sträng kontroll öfver entreprenören ej blott i förvaltningen af den offentliga egendomen, utan äfven i fråga om en värdig estetisk skötsel af en så vigtig kulturinrättning som nationalscenen. Det är den ofantliga svårigheten i en sådan, fullt betryggande kontrolls åvägabringande, som gör oss till motståndare mot entreprenaden — den vi annars principielt icke kunna ha något emot —; vi äro det så mycket mer, då entreprenad hos oss är så godt som oförsökt och då, enligt hvad vi i föregående nummer uppvisat, man icke kan förebrå den nuvarande teaterstyrelsen något så väsentligt fel, att densamma bör aflägsnas. Man vet hvad man har, men icke hvad man kan få. De fast otroliga rykten som gå, angående hvem som vore tilltänkt till entreprenör, äro sannerligen icke heller egnade att väcka sunda konstvänners intresse för slika vådliga experiment.

Figaro har gjort det tillägg till våra redogörelser för utländska teateranslag, att det i Italien är kommunerna, i Tyskland och Österrike monarkerna, som bestrida dessa. Nåväl! Skulle så vara, så kan jämförelsen med utlandet endast öka riksdagens skyldighet hos oss att bispringa nationalteatern; ty här existerar hvarken något furstligt eller kommunalt anslag — annat än i form af biljettköp från båda hållen. *A. L.*

Friedrich von Flotow, »Stradellas» och »Marthas» kompositör, nyligen afliden, lefde i ett ovanligt lyckligt äktenskap. Några få dagar efter det att hans »Martha» uppfördes första gången i Paris, ville han återvända till Wien, i hvars närhet han egde ett landtgods, och inga öfvertalningar af hans vänner kunde förmå honom att frångå detta beslut.

»Ni måste dock stanna åtminstone ett par dagar ännu», sade man till honom. »Ni måste uppvakta musik-kritikerna. Det gäller ert rykte som konstnär.»

Men han förblef obeveklig. Ur sin plånbok tog han fram och visade sina vänner porträtten af sin hustru och sina två barn. »Se här», sade han, »dessa äro mig dyrbarare än all verldens ära och rykte». Och till dem reste han oförtöfvadt hem.

Minnen från min konserttur i Kaukasus.

Af *Désirée Artôt.*

(Slut.)

Vi tillbragte åter några hemska dagar, då i närheten af öknen der vår väg gick fram inga menniskoboningar funnos. Blott steg för steg färdades vi under en tropisk hetta framåt, dock voro vi vid godt mod. Ju längre vi inträngde i Asien, desto intressantare, mera romantisk och äfventyrlig syntes oss vår färd. Då jag i Kisljar från konstnärsrummet trädde ut på estraden, ryggade jag häpen tillbaka. Föreställen er salen uppfyld af en publik i de mest förunderliga kostymer, dels i åtsittande pelsar, dels i vida skynken, dels i björnskinnsmössor, gördlar med pistoler och fältknif och i handen en dolk! Så går Kisljar-publiken på konsert. Här applåderas icke, utan man vrålar, som vore vilda djur insläppta i salongen. Oaktadt program der voro utdelade förblef dock publiken qvar på sina platser ännu sedan konserten var slutad. Vi vordo förlägna, helst sällskapet icke var att skämta med. Jag sjöng ännu ett par sånger och — publiken förblef sittande. Min man sjöng derpå några arier; våra åhörare vrålade af förtjusning men rörde sig ej ur fläcken. Vi aflägsnade oss båda sans adieu och hr Sternberg gick till pianot. Utan afbräck spelade han allt möjligt om hvartannat: valzer, marscher, etyder, allt intill kl. 3 på morgonen, då han ändtligen kom hem yttrande leende: »Jag har i dag rätt grundligt fortepianiserat!»

Invånarne i denna krigiska stad åtnöjde sig ej med att blott platoniskt uttrycka sitt bifall; vid slutet af vår andra konsert syntes en deputation, hvilken såsom ett erkännande, en hyllning åt mig och mina prestationer öfverräckte mig en med kostbara stenar rikt prydd hjelm från fjortonde århundradet.

Då vi i nästa stad Derbent suto helt beskedligt vid vår konstiga måltid, uppstod ett fruktansvärdt larm på gatan; tjutande och vrålande vältrade sig en menniskomassa fram mot hotellet. Förskräckta sprungo vi upp för att efterspörja anledningen till detta tumult. Vi lemnades icke länge i okunnighet: Derbents befolkning ville bringa »den stora» sångarinnan en »Ständchen». Den musikaliska undfägnad som oss här beredes fick dock icke något önskvärdt slut; då hyllandet och hylandet, — som skulle betyda sång, — beständigt steg och enthusiasmen slutligen vid min anblick stegrades till storm, — syntes plötsligen en trupp kosacker till häst, som störtade fram och skingrade folkmassan. Det må emellertid anmärkas, att, huru ringa kultur än dessa asiatiska folkslag hafva, så är deras känsla för musik, förnämligast sång, särdeles starkt utvecklad, i hvilka former de än kläda denna känsla och uttrycket deraf.

I Baku syntes en halfvilde vid luckan och köpte en biljett för 5 rubler. Efter andra numret gick han med tårar i ögonen ut och lade tigande fram en femtiorubels sedel. På Hr Denis fråga hvad den skulle vara till, svarade tscherkassen: »för min biljett.» Då man sade honom att den redan var betald, ropade han med en skakning på hufvudet: »O nej, min herre, för 5 rubler skäms jag att höra sådant storfolk!»

En annan löjlig episod: Då min man efter konserten promenerade på gatan i Tyminhatschura blef han igenkänd af några ungdomar, som besökt konserten. Förmodligen i afsigt att göra honom ett nöje sprungo de efter honom och sjöngo Tarantella af Rossini, den de hört af honom, och det med italienska ord: »Mama mia, mama mia», som de hade lagt märke till. Ett bevis i allt fall på att vårt musikaliska utsäde i Asien icke fallit på hälleberget.

En ovation som egnades oss i Orenburg var dock af en högst egen karakter. Direktören gaf nämligen oss till ära en diner, hvarvid ett kosack-kapell utförde taffelmusiken (ett radikalmedel att frambringa hufvudverk!). Under måltidens lopp betygade jag bland annat min artige värd min beundran för den asiatiska — hästracen. Guvernören försvann under några ögonblick, och efter en fjerdedels timma öppnades dubbeldörrarne på vid gafvel och en ståtlig arabisk gångare fördes vid tygeln fram till mig. »Jag är förtjust», sade vår artige värd, »att våra hästar vunnit ert bifall, och anhåller att ni, Madame, täcktes emottaga min arabiska gångare såsom en erinran af oss vildar.»

Så hade jag nu äfven en arab! Då nu transporten af denna qvadruped blefve alltför bråkig under vår konsertturné, engagerade jag en man att föra min Orenburger-minnesskänk till Paris. Emellertid anträdde vi efter mångfaldiga äfventyr återfärden, hvilken dock här blefve allt för vidlyftigt att detaljera. Den förde oss åter öfver Tiflis genom den vådliga och hemska Militairstrasse och återigen skulle vi här genomgå ännu en stor lifsfara. Årstiden var långt framskriden och ingen dag förgick utan våldsamma stormar. Då vi passerade en klippväg, höll vagnen plötsligen stilla; på vår förfrågan om orsaken upplyste kusken att ett hjul gått sönder och måste lagas. Vi motsågo ett tio minuters uppehåll, då vi i detsamma hörde en nervskakande åsklik knall, så att vi trodde vår sista stund var kommen, helst som sand och stenmassor slungades oss i ansigtet så att blodet strömmade. Kusken korsade sig och mente att ett klippstycke troligen nedstörtat. Man kan göra sig ett begrepp om stormens makt, då man besinnar att detta klippras egde rum på en rysk mils afstånd. Den lyckliga slump, som nödgade oss att stanna för att reparera hjulet hade vi otvifvelaktigt att tacka för vår räddning; ty utan denna tillfällighet hade vi säkert kommit att passera olycksstället i samma stund som stenkolossen nedstörtade, under hvars tyngd vi då blifvit krossade. Nu hade klippraset emellertid gjort vägen, betäckt som den var med stenmassor, alldeles ofarbar; dessutom kunde kusken icke få det söndriga hjulet iståndsatt, och stationen låg 18 verst bakom oss.

Hvad var att göra? Det återstod oss intet annat än att skicka kusken med våra saker tillbaka, under det att vi sjelfva vid fortfarande sand- och stenyra nödgades till fots fortsätta vår färd till nästa station, allt med fara att bli stenade under något nytt klippras.

Men ödet ville oss synbarligen väl och vi nådde lyckligen stationen. Påföljande dag kom kusken med våra saker. Utan vidrigheter kommo vi derefter till Wladikawkas, hvarifrån vi foro öfver Rostow vid Don till andra sidan Ural och sålunda närmade oss mera bildade länder i det vi från Orenburg fingo fara med jernbanan.

Vår konsertturné, som nu varat 4 månader, nalkades sitt slut och hade öfver all förväntan varit lyckosam.

Med tacksamma hjertan togo vi afsked af hvarandra. Vi hade tillsammans uthärdat alla möjliga strapatser; varit i farlighet på vägen, i öknen, — utstått alla tänkbara umbäranden, lifsfarliga äfventyr och lidanden och voro nu tacksamma mot ödet, som räddat oss från undergång och slutligen så underbart fört oss i hamnen!

(Insändt.)

Teater-oskick.

I en tysk musiktidskrift läste vi nyligen följande beaktansvärda lilla uppsats:

»Vi behöfde en annan Abraham a Santa Clara, som emellanåt hölle en bitande kapucinerpredikan för de ogrannlaga sengångare, som aldrig i rätt tid komma på teatern, för de sladdrare, som betrakta den sköna entreaktsmusiken blott såsom konversationsmusik, emedan de ej ha begrepp om och sinne för orkesterns symfoniska språk. Jag har fäst mig vid, att innehafvarne af de dyraste platserna visat största oförmåga att iakttaga det passande i detta afseende. Der suto de eleganta damerna pladdrande och fnissande, under det musikens toner på det djupaste anslog hvarje känsligt sinne. Anor hafva dessa förnäma fruntimmer, men om konstens betydelse hafva de ej den minsta aning. Då Tannhäuser ännu var ett trätofrö, svärmade en dam i societén med synnerlig ostentation för detta verk. Bland hennes många uttryck af förtjusning var också detta: »Herrligt! Gifves det någonting skönare, än den der scenen, då Elisabeth visar sig med sina båda barn?» Den anrika damen hade ingen aning om att hon förvexlade »Tannhäuser» med — »Norma». Något bättre torde det väl blifvit på de sista 30 åren. De flesta af dessa höga patronessor äro nu kanske i stånd att skilja Elisabeths bön från »Jungfruns bön» — till och med i mörkret!» —

Tout comme chez nous. Den som nedskrifvit ofvanstående besöker knappast någon enda gång vår kgl. operasalong, utan att blifva störd af personer, som

anlända midt under ouvertyren och stampa och prata i korridorerna, allt under det att vaktmästarne slamra i dörrarne för att insläppa de sent ankommande. Dertill föres såväl af dessa nykomna, som af andra, redan placerade — det må nu vara på hvilken plats i salongen som helst, — en högljudd konversation med anhöriga och bekanta grannar, detta såväl under ouverturen som under entreaktsmusiken. Någon tanke på det oskickliga häruti och att en hvar annan har rätt att ostördt få njuta af den musik, som exequeras, tycks ej falla dessa obildade egoister in. Skulle man våga att nedtysta en sådan fridstörande individ, betraktas det som en förolämpning, och vanligen fortsättes konversationen lika obesväradt. Det rätta vore emellertid att en person, som gör sig skyldig till en sådan oskicklighet, helt enkelt utvisades ur salongen. Till förekommande af detta störande uppträdande vore väl värdt att på eller vid dörrarne till salongen tryckta anslag uppsattes af ungefär följande lydelse: »Respektive teaterbesökande anmodas att infinna sig före ouverturens början och att icke störa sina grannar genom att prata under pjesens gång eller då orkestern spelar — vid äfventyr att varda utvisade. Kgl. teaterstyrelsen skulle göra sig väl förtjent af allmänhetens tacksamhet — nämligen den musikaliska och verkligt bildades — om en sådan lärdom och påminnelse med fetstil trycktes och anslogs flerstädes på väggarna i teatrarnes förstugor och korridorer, och det skadade ej om de andra teatrarne följde exemplet. Samma uppmaning vore äfven på sin plats i konsertsalongerna, derifrån en stor del af publiken rusar ut innan konsertens slut under pågående musiknummer — också ett oskick som borde aflysas. *W.*

Musikanterna och deras raser.

Etnografisk föreläsning.

Musikanternas härskaror äro spridda öfver all jordens omkrets, om man undantar några ännu oupptäckta öar i närheten af Nord- och Sydpolen eller ett halft dussin ödsliga klippref, der de i saknad af publik ej gerna kunna vegetera. Lika så litet äro de att anträffa i vattendrag, förmodligen af medfödd antipati mot detta element. Det luftiga utöfvar större dragningskraft på dem, det eldiga älska de alla på ett i vissa former till och med ganska utprägladt sätt.

Musikantstaten sönderfaller i sju raser med deras olika underafdelningar.

Rasernas namn äro:

1. Kompositörer eller Notkläckare;
2. Dirigenter eller Pinnsvängare;
3. Hammarsmeder eller Pianoklinkare;
4. Strykare eller Stråkdragare;
5. Träblåsare eller Pipare;
6. Bleckflåsare; och slutligen
7. Slagare (Slagtare).

I. *Kompositörer:*

Exteriören något vild och ovårdad; blicken romantiskt fantastisk: pannan en smula sublimt förnäm, enligt Galls osvikliga lära om hufvudskålen. Fingrarne fläckiga af bläck; kråsnålar och ringar — oundvikliga följder af dedikationer.

Denna ras anträffas mest i vindsvåningar, åstadkommer mycket olje- och tobaksqvalm, — älskar vin, ehuru sällan åtkomligt. Karaktär: Kolerisk-sangvinisk. Plånbok: tom. Utsigter: skrala, särdeles i Sverige. Hjertat: stort, mycket stort och lätt i full låga. Ideal: högtrafvande och ofattligt. — Lifstid: odrägligt lång. Tillgångar: otryckta manuskript, linieradt notpapper och samtliga tjugufyra tonarter.

II. *Dirigenter:*

Utmärka sig för en något högburen näsa, en jernhård min och derigenom, att de för det mesta måste stå i försvarsställning på bakbenen, alldenstund de beständigt ha att motarbeta en kapriciös sångpersonals krångel. — Hållning: rak; öron: frånstående. Hustru och två underbarn. Tillbringa största delen af sitt lif på repetitioner och i konsertsalen, ha för det mesta komponerat någon opera som ej slagit an, hvarföre de också vända ryggen åt publiken. Något grofva i uttryck, afgjordt monarkiska, spela ej bra piano. Genialiskt konstiga, lynnet familjfaderligt. Allegro moderato.

III. *Pianoklinkare:*

Denna ras frodas som ogräs. Alla bära de slätt, långt hår, hvars tofsar på modernt sätt hänga framåt, för att under en paus kunna strykas bakom örat. Fingrar mycket långa, täspetsarna uppåt böjda af den eviga pedaltrampningen. Lefnadsvanor: i salongen frack och glacéhandskar, thé med konjak. Karaktär: hjelp, Samiel! Favorittonart: Dess dur.

IV. *Strykare:*

I allmänhet är denna ras något blygsammare än den föregående, hvilket kommer sig deraf, att flertalet är anställdt i orkestern, hvarigenom deras tankegång blifvit mer praktisk. Å stråkförarns venstra hand äro naglarne aftuggade; mycket urringade ljusa västar, nervikta skjortkragar. I venstra rockfickan vanligtvis en silkesnäsduk i lysande färger, för att dermed torka fingrar och strängar. Violin-strykarne iakttaga merendels en finare umgängeston, och ha i sitt väsen något anspråkslöst men icke förty bestämdt.

Altviol-strykarne äro underliga menniskor, något kritiska, men mer tystlåtne än pratsjuka. Silkesnäsdukar äro öfverflödiga för dem, emedan soloföredrag nästan aldrig ifrågakomma. De hysa för fagottblåsarne en innerlig, illa dold men aldrig uttalad sympati.

Violoncellisterna ha känsla, elegi, nobless, lugn. Utan tvifvel utöfvar Cellon ett stort inflytande på sin man. Cellisternas uppfattning är mest subjektiv, de äro modesta, men sjelfbelåtna. Västen mörk, — snygga manschetter.

Kontrabas-strykarne äro mestadels af stor muskulös, pelaraktig, statylik växt. Klädseln består ibland annat af rock, stöfvel och handske. De äro karaktärsfasta och svartsjuka på Tubablåsarne. — De snusa ohyggligt och alltid ur Cellistens dosa. Deras handtryckning påminner om guvernörens i sista scenen af Don Juan. — De veta med sig att de äro Orkesterns stödjepelare, men låtsa ej derom, utom då de helt ogeneradt slunga ett glåpord åt Dirigenten, emedan de ganska väl veta att denne måste hålla sig på vänlig fot med dem.

V. *Träblåsare:*

Dessa äro merendels individer af framstående genialité; de andas alla förstockad känsla och svärmeri. Förste flöjtisten är något sentimental; den andre, såsom Piccolist, något näsvis. Begge älska de likör och bakelser, äro lefnadslustige samt ha en söndagsfrack hängande hemma i skåpet. Oboeblåsarne äro igenkänliga på sina insjunkna kinder, tunna läppar, sitt kortklippta hår, sin magerhet och blekhet. De ha anlag för intriger, äro nyckfulla, finkänsliga och odrägligt intagne af sitt instrument; anse sig en smula misskända, lefva solidt och dricka i smyg.

Klarinettisterna äro pretentiösare, uppträda mera sjelfmedvetet, se välmående ut, ha mycket fina läppar och stora anlag för ömhet. De älska melodien samt äro i högsta grad hetsiga.

Fagottblåsarne äro i botten godmodiga, till utseendet ljusskygga och kärfva, men ibland vänner och bekanta originella, besynnerliga och humoristiska. Fagotten är deras trolofvade; allredan under Ouvertyren gläda de sig åt 5:te akten, der de få tillfälla att briljera med ett Solo, som räcker en hel takt.

VI. *Bleckflåsare:*

Äro af undersätsig statur, utan andlig skönhet, temligen frodiga och ha alla stor böjelse för sjelfsvåld. De dricka gerna qvantiteter öl och slå käglor.

Hornblåsarne är de känslofullaste, de svärma för naturbarnet, men blåsa dock hellre ventilhorn. Skoningslöst skälla de ner de nyare kompositörerna, alldenstund de skrifva så svårt; vid förekommande solo klicka de regelmässigt vid ansatsen, skaka då sjelf kritiserande på hufvudet och sänka ögonlocken.

Trumpetarne ha något käckt, tilltagset, äro mera hetlefrade och älska med hänförelse de öppna tonerna, särdeles tvåstrukna C.

Basunisterna äro något hänsynslösa, sitta ledigt, kokettera i Wagner- och Meyerbeerska Operor med sitt instruments mångsidighet och svårhandterlighet. Under blåsandet se de särdeles arga ut, vid pauserna deremot påfallande oförargliga.

VII. *Slagare:*

Denna ras har den mest intetsägande fysionomi af alla, med undantag af pukslagarn, hvilken städse, förutom väl skötta små mustascher, besitter stor intelligens och tycker om att man ger akt på honom. Han högaktar Berlioz och Meyerbeer för deras puk-idéers skull, och älskar pukskinnet som sitt eget skinn. Få äro de Pianister, som dunka på ett så själfullt sätt som pukslagarne.

Den turkiska trummaren och blecksslagaren (Janitscharerna) äro af orientalisk — kinesisk lefnadsåskådning samt älska Donizetti, hvilken framför alla andra gjorde dem oumbärliga och förstod att med förkärlek använda dem både vid bataljmusik och vaggvisor.

En stämgaffels inflytande på trädgårdsspindlar. Mr Boys berättar i »Nature» några roliga försök härmed. Då han satte en stämgaffel i svängningar och satte den i beröring antingen med sjelfva spindelväfven eller med det underlag, hvarvid den är fäst, vred sig spindeln ögonblickligen, om han befann sig i midten af väfven, mot stämgaffeln, i det han med de främsta fötterna kände efter längs hvilken tråd svängningarna försiggingo. Då han hade kommit på det klara härmed, störtade han längs denna tråd till gaffeln, som tycktes verka lika förtrollande på honom som någon fluga, ty spindeln grep tag i den, famnade omkring den och sprang längs dess ben, så ofta den bragtes att ljuda, i det djuret icke af erfarenhet syntes kunna lära, att något annat kan surra än dess naturliga föda. Då en spindel har lockats till kanten af väfven och gaffeln derpå tages bort samt sedan åter föres nära der intill, så märker spindeln dess närhet och riktningen der den är samt sträcker ut sina ben så långt som möjligt efter den; men om en stämgaffel förts nära intill en spindel, som icke har varit störd, utan sitter och väntar som vanligt i midten af väfven, så sänker han sig ögonblickligt ned i stället för att sträcka sig efter gaffeln. Om man derpå berör väfven, klättrar han ögonblickligen åter upp i midten. Medelst en stämgaffel kan man få en spindel att äta hvad han eljest skulle finna motbjudande. Mr Boys tog en fluga, som hade drunknat i paraffin, satte den i spindelväfven och ådrog den samma spindelns uppmärksamhet genom att beröra den med stämgaffeln. Sedan spindeln kommit till det resultat, att det icke var passande föda, och lemnade den, så berörde han ånyo flugan med stämgaffeln; spindeln kom då tillbaka, och på detta sätt förmåddes han att äta en god portion af flugan. Husspindlarne tycktes icke sätta värde på stämgaffelns toner, utan drogo sig tillbaka till sina gömställen, som om de voro skrämda. Man påstår, att spindlarne tycka bra om musik; skulle det icke på ett eller annat sätt ha sammanhang med ofvanstående iakttagelser?

Från scenen och konsertsalen.

Efter återkomsten hit från Kristiania gåfvo hrr Sauret och Scharwenka ytterligare två talrikt besökta konserter, den ena i operasalongen med biträde af hofkapellet under kapellmästaren Dentes ledning. Denna konsert öppnades med en af Scharwenka för orkester komponerad och af honom sjelf anförd »Huldigungsmarsch», hvilken fördelaktigt vitnade om tonsättarens sinne för orkestrala effekter, men föreföll något bullrande genom det öfvertag bleckinstrumenten ständigt hade öfver stråkinstrumenten, synnerligen som dessa här äro för svagt besatta för ett dylikt stycke. Samme författares b-mollkonsert för piano med dess särdeles intressanta orkesterackompagnemang väckte lifligaste bifall, i synnerhet scherzot, hvars hufvudtema är lika originelt, som i rytmiskt afseende pikant. Hr Sauret visade genom sitt föredrag af Bruchs g-mollkonsert ett sällspordt välde öfver violinens alla resurser, synnerligen med afseende på tonfärg och nyansering, från dystraste grått till en klarhet, som gör tonen nästan immateriel och kommer den att likna menniskorösten. Efter Tchaikowskys serenade melancolique och Saint-Saëns' ytterst lifliga capriccio kände åhörarnes förtjusning inga gränser, hvarföre violisten spelade ett extra nummer, dervid fantiserande öfver sextetten ur Lucie. Den teknik, han i detta stycke gaf prof på, var verkligen mirakulös.

Ofvan nämnda artisters andra konsert egde rum i musikaliska akademiens stora sal och utgjorde deras afsked från hufvudstadens publik, hvilken allt från de båda celebra konstnärernas första uppträdande här högt uppburit dem. Men också finnas både stil, karakteristik och individuel uppfattning i deras prestationer, hvilka egenskaper i förening med fulländad teknik just kännetecknar den äkta konstnären. Hr Scharwenkas förmåga att för åhöraren tydligen framhålla kärnan i ett tonstycke med äfven den rikaste omklädnad spordes bäst uti hans återgifvande vid denna konsert af Chopins fantasi op. 49. Den eldiga känsla och skära ton, hvarmed hr Sauret spelade en af Vieuxtemps' bästa kompositioner, a-durkonserten, gjorde detta nummer till det märkligaste å hans sida under denna konsert, om än Wieniawskis Faustfantasi föreföll kanske flertalet af åhörare mera effektfull. Det ligger en obeskriflig elegans utbredd öfver hans föredrag och dertill den finaste smak, men allt så osökt, att det förefaller omedvetet.

Det sedvanliga uppförandet till frimurarebarnhusets förmån af Haydns oratorium Skapelsen försiggick långfredagen i Ladugårdslands kyrka, som vid tillfället var alldeles fyld med åhörare. Om man än skulle anse lämpligt vara att alternera med andra oratorier, så framstår svårigheten af inöfningen utaf ett nytt verk, då operans kör och kapell äro så fullt upptagna af annat arbete och ej gerna böra åläggas ett så vidlyftigt och lönlöst besvär, ty skulle rättvis ersättning utgå härför, blefve denna konserts egentliga ändamål, den pekuniära vinsten, kanske allt för obetydlig. Det torde äfven snarare vara Musikföreningens uppgift att tillfredsställa härvarande musikvänners behof af att höra oratorier och dylika större körverk. Bland nya solister denna gång må med beröm omnämnas hrr Bröderman och Johanson. Öfriga solopartier utfördes på välkändt sätt af fröknarne Niehoff och Karlsohn samt hrr Lundqvist och Strömberg. Hofkapellmästaren Dente anförde det hela.

Sällan ser man vid någon konsert musikaliska akademiens stora sal fyld med åhörare. Detta var emellertid fallet vid operasångaren hr Lundqvists påskdagsmatiné, men också erhöll konsertgifvaren biträde af nästan samtliga operans primadonnor. Att fr. Niehoff är en förträfflig konsertsångerska är en känd och erkänd sak. Hennes koloratur eger en ovanlig friskhet och tydlighet. Men äfven öfriga konsertnummer väckte storartadt bifall. Konsertgifvaren sjöng med kraft och förträfflig artikulation grefvens stora aria ur »Figaros bröllop», med god nyansering Schuberts »Erlkönig», samt till slut den välkända »Du gamla, du friska, du fjellhöga Nord». Hr Langes dramatiskt liffulla föredrag af en ariette af Saint-Saëns och serenade af Scuderi senterades och inropningar följde på alla nummer. Programmet utfylldes ytterligare med några sånger, utförda af en stark manskör, med väl ett halft hundratal medlemmar, som isynnerhet excellerade med djupa basar.

Samma dag på aftonen gafs i operasalongen för nästan utsåldt hus den *fjerde symfonikonserten*, hvarvid uppfördes, utom en symfoni (ess-dur) af Haydn, Musette et Tambourin af Rameau († 1764) och Chaçonne et Rigodon af Monsigny († 1817). Den naiva tonen uti Rameaus stycken tycktes lifligt anslå åhörarne, i synnerhet Tambourinen — en pastoral i miniatyr. Men formsäkrare lät Monsignys vackra Chaconne, hvilket ock är helt naturligt, då denne tonsättare tillhör de store klassiske instrumentalisternas tid. Med nöje hördes derpå å nyo R. Wagners präktiga sorgmarsch ur musikdramat »Götterdämmerung». Slutligen spelades Beethovens symfoni n:r 5 (c-moll), men kapellets krafter voro nu kanske något medtagna, ty bland öfrigt måste äfven Wagners ansträngande marsch på åhörarnes begäran omtagas. Symfonien återgafs ej med all den friskhet och schwung, som man kunnat vänta af hofkapellet. Också torde detta verk hafva bort komma tidigare på programmet, då alla krafter, äfven åhörarnes, äro osparda, och den fysiskt uppskakande Wagnermarschen sist. De öfriga orkesterstyckena hade antagligen ej förlorat i njutbarhet genom att följa efter Beethovens symfoni med dess djupare innehåll. Med fästadt afseende på anordningen inom Haydns och Mozarts symfoniska verk, hvilka oftast afslutas med en enklare och gladare sats, då deremot de föregående satserna ega djupare och allvarligare anläggning, kan ju i öfverensstämmelse härmed åtminstone på försök uppställas ett helt dylikt konsertprogram till båtnad för både exekutörer och åhörare. Det är icke vid alla tillfällen den regeln gäller, att det bästa bör sparas till sist. —*d*—

Konserter:	6	mars	Aug. Meissner.
	8	»	Alma Hultkrants.
	10	»	Symfonikonsert (Schumanns Manfreduvertyr, Sorgmarsch ur Götterdämmerung, Gades G-mollsymf.)
	11	»	Pauline Huss.
	13, 16	»	Sauret-Scharwenka (Scharw: Huldigungsmarsch och b-mollkonsert).
	20	»	Augusta Andersson.
	23	»	Skapelsen.
	23, 27	»	Qvartettsångarne.
	25	»	Lundqvists och Lindens matineer, Målaresångföreningen, Symf.-konsert (Rameau, Monsigny).

Från in- och utlandet.

Porträttgalleri af framstående svenska och utländska tonsättare. Af detta prydliga arbete ha senast utkommit fyra nya porträtt, nämligen Geijer, Wennerberg, Norman och Gade. De äro synnerligen lyckade, och särskildt äro Gade och Wennerberg utmärkt fint återgifna och utförda. Galleriet utgifves af P. B. Eklund, ritas af Widing, Lundmark m. fl. samt tryckes (litografi och tontryck) å Centraltryckeriet. Priset är jämförelsevis billigt å dessa porträtt, som äfven säljas separat och satta i ram utgöra en lämplig väggprydnad hos musikvänner.

Musiksällskapet »Concordias» konsert i Gefle d. 20 mars var särdeles lyckad både i artistiskt och ekonomiskt afseende. Konserten inleddes med Mendelssohns briljanta G-moll-konsert för piano med ackompagnement af stråkqvintett. Pianostämman utfördes raskt, lifligt och kraftfullt samt med fulländad teknisk färdighet af en musikälskarinna, och det korrekta ackompagnementet bidrog till att höja effekten af det hela. Efter ett af en annan musikälskarinna utfördt stämningsfullt offertorium af Foroni med orgelackompagnement, kom Normans tilltalande kör »Der borta», som sjöngs af »Concordias» samtliga sångkrafter under ledning af direktör Björkgren. Aftonens glanspunkt utgjordes af Gades härliga ballad »Elverskud». Balladen gjordes, så väl till soli, körer och ackompagnement (ehuru detta inskränkte sig till endast piano, fick man dock, tack vare den pietet och den öfverlägsna skicklighet, med hvilka det samma utfördes af en amatör, en inblick i de målande mellanspelen till den vackra tonskapelsen), på ett så öfverraskande lyckligt sätt, att samhällets musikvänner måste egna sin synnerliga tacksamhet åt »Concordias» styrelse, musikanförare och medlemmar för den tid och möda, de offrat för att bereda allmänheten en ytterst angenäm stund af ädel konstnjutning.

(Norrl.-P.)

En operatourné genom södra Sverige har operasångaren Lundqvist i förening med några af vår kungliga teaters bästa lyriska krafter för afsigt att ordna i början af sommaren. I tournén skulle deltaga fru W. Strandberg, fröken Ek, hrr Ödmann och Lange m. fl. Meningen vore att fullständigt, med kör och orkester, gifva sådana saker som »Faust», »Carmen», »Konung för en dag», »Figaros bröllop» m. m. Några definitiva bestämmelser äro ännu icke fattade.

S. D. S.

Fröken Grabow uppträdde den 18 mars för sista gången på kungl. teatern i Kjöbenhavn. Köbenhavnstidningen *Dagbladet* yttrar om denna representation: Operarepresentationen i går afton, som tjenade till afskedsrepresentation för teaterns utmärkta svenska gäst, fröken Mathilda Grabow, var åter en »gran miscellanea» på italienskt sätt. Först gafs den vackraste akten i Wagners »Lohengrin», den 3:dje, med fröken Grabow som Elsa. Naturligtvis var hennes framställning både i dramatiskt och vokalt afseende rik på utmärkta detaljer, i synnerhet på de lidelsefulla ställena; men det tycktes dock, att striden med den brusande Wagnerska orkestern föll sig litet svår för henne. Efter Tyskland kom ordningen till Italien, representeradt af 1:sta och 3:dje akterna af »Norma», i hvilka båda de svenska konstnärinnor, hvilkas gästspel nu i längre tid har gladt den kungl. teaterns publik, lyste i de effektfulla arierna och duetterna. Fröken Pyk var väl disponerad, och efter den stora duetten mellan Norma och Adalgisa inropades båda damerna under entusiastiskt bifall. Slutligen kom aftonens glanspunkt, fröken Grabows utförande af vansinnighetsscenen i 4:de akten af »Hamlet», hvilken prestation kan betecknas såsom rent af genialisk och i går såsom vanligt belönades med stormande applåder. Till slut inropning och inkastning af buketter.

—•—

Ingeborg Ås, som i Paris under madame Marchesis ledning fulländat sina här grundlagda studier, är nu engagerad för en operatourné i Italiens större städer. Sin debut i »il bel canto's» hemland gjorde hon i Padua såsom Azucena i Il Trovatore. I oss derifrån tillhandakomna tidningar yttras om den unga löftesrika konstnärinnan:

Född bland fjordarnes is har dock den unga konstnärinnan i sina ådror »Le feu sacré». På debutaftonen var hon synbart besvärad och gaf ej allt hvad hon egde; men ni skulle på repetitionen sett henne hängifva sig åt passionens alla våldsamheter, med otålighet eggande koristernas allt för utpräglade tröghet, rycka upp dem som en sannskyldig energisk scenisk instruktör. — Med ett ord en fullkomligt sydländsk natur, fysiologi och latitud till trots. — Konstatera denna förmåga af sann artistisk sentiment, så torde ni ha gifvit henne de amplaste loford, som kunna henne egnas i konstens hemland. Väl var det första gången i Italien hon gick i elden, men det oaktadt har denna sällspordt intelligenta unga qvinna presterat en fullkomligt individuell tolkning af rolen. Hon var icke någon af de vanliga »chocoladfigur-Azucenorna»; hon hade släppt till något af egen fatabur, en anstrykning af poesi, en doft af idealet.

Samtidigt med fröken Ås lemnade också fröken *Georgine Sommelius* fäderneslandet för att fullkomna sina sångstudier i samma skola. Derifrån hafva de som våra flyttfoglar pläga följts på tåget »till söder». Om denna Nordiska lärka innehålla tidningarne idel loford.

Vid den matiné som i går gafs i Filh.-sällsk. lokal — heter det t. ex. i en tidning från Florenz — hade det talrika auditoriet icke väntat sig att få höra en sångartist af så framstående egenskaper som Signorina Sommelius, en ung svenska, hvilken vi hoppas snarast få applådera på någon af våra teatrar. Hon besitter en stämma af sällspordt varm timbre och mäktig af ett glödande passioneradt uttryck, som talar till både sinne och hjerta. Ehuru helt ung tyckes hon redan vara mästare i sångens konst, då hon vet att behandla och beherska de stora gåfvor hon fått på ett sätt som vi förr ej hört. Hon besitter en mönstergill drill och »filerar» tonen på ett sätt som endast låter förklara sig af hennes utomordentliga respiration. Filh.-sällsk. publik, vanligtvis lugn, gränsande till kyla, sprang med ens öfver till stormande förtjusning, som skulle Signorina Sommelius' sång på dem hafva gjort samma verkan som en bomb.

—•—

Kristina Nilsson i Cincinnati. Härom skrifver Cincinnatitidningen The Commercial Gazette bland annat: Kritiken står handfallen, då den vill söka finna de sannskyldiga uttrycken för de loford, hvarmed den vill prisa henne, och den erkänner öppet, att Kristina Nilsson, då hon var här 1871, sjöng sig sjelf så in i detta folks hjerta, som ingen annan qvinna gjort hvarken förr eller sedan, och som, på ett oförklarligt sätt, liksom lemnat efter sig en guddomlig gnista, som genast vaknar till nytt lif vid hennes blotta åsyn. Den vackra svenskan var vid en utmärkt röstdisposition, och den i sin hänryckning nästan skälfvande publiken elektriserade henne. Efter cavatinan ur Trubaduren sjöng hon en svensk sång, »Fjärran i skog», af hr *I. A. Berg.* Han var Jenny Linds förste lärare och har äfven varit det samma åt den unge lofvande tenoren hr Th. Björksten. Opinionen har redan vågat äfventyra det påståendet, att hr B. med tiden skall blifva en af våra ledande tenorer. Så väl hans ungdom som hans naturliga begåfning äro bägge hans goda och trogna bundsförvandter.

—•—

Louisa Coquetti heter en ung neapolitansk pianist, som i dessa dagar lär komma att under den kände artistföraren Rob. Strakoschs ledning från Paris företaga en konsertresa till Skandinavien.

Fjerde Peabody-konserten i Baltimore omnämnes sålunda i tidningen The sun: »Inledningsnumret var Asger Hameriks »Symphony poetique» op. 29. Den komponerades och utfördes för två år sedan, hvarefter tonsättaren har fulländat flere andra betydande verk, särskildt »The May dance» för fruntimmerskör, solo och orkester, »Opera without words» för piano eller orkester, »The Christian trilogy» för blandad kör, solo, orkester och orgel samt en »Symphony tragique», hans sista verk, nyss fullbordadt. I betraktande af dessa arbetens längd och musikaliska vigt synas de sista två åren hafva varit de mest produktiva i hans lif. Båda symfonierna äro i verkligt sträng klassisk stil och utveckla effekten af flitigt arbete och studium i denna svåra gren af musikalisk komposition» — o. s. v. — Edm. Neupert får äfven mycket beröm; han spelade bl. a. Griegs a-moll-konsert.

—•—

12 Parsifalrepresentationer komma nu verkligen att ega rum i München mellan den 8 juni och den 30 juli, sedan såväl konungen af Baiern som Wagners enka lemnat bifall.

—•—

Richard Wagner-cykel. Alla den aflidne kompositörens musikdramer uppföras i München strax efter påsk. Samtidigt härmed gifver hofoperateatern i Wien hela raden af Mozarts operor.

—•—

En okänd symfoni af Mendelssohn lär af en herr Alb. Cahen blifvit lemnad till Association artistique i Angers för att uppföras. Mendelssohn säges ha komponerat den vid 13 års ålder och tillegnat Edw. Rietz den samma.

—•—

Leipzig. Violinisten Paul Viardot har gifvit en konsert härstädes under mycket bifall. Hans »smakfulla, spirituella, musikaliskt-intelligenta» föredrag äfvensom rena intonation och goda teknik berömmes.

—•—

Paris. Camille Saint-Saëns' länge förberedda och väntade opera »Henri VIII» med text af Léonce Detroyat och Armand Silvestre gick öfver stora operans scen i början af föreg. månad, och blef väl emottagen af publiken. Uppsättningen är naturligtvis lysande, och m:r Eugène Lacoste har på teaterns bekostnad gjort en särskild resa till England för sceneriets och kostymernas skull. M:lle Kraus, herr Lasalle och m:lle Richard voro förträffliga i hufvudrolerna. Beträffande musiken finner man, hvad man väl kunde vänta, att Saint-Saëns hyllar den Wagnerska stilen, men han är lyckligtvis lika om ej större beundrare af Mozart, och har derföre visat sig som melodist i sin nya opera. Mest anslog i denna: 1:a akten, en förtjusande duo i 2:a akten, åtskilligt i 3:dje aktens Synodscen och den förträffliga qvartetten i 4:e akten. Man kan säga, att kompositören med denna opera debuterat såsom operakomponist i Paris, ty hans »Etienne Marçel» har ej kunnat spelas der och »Timbre d'argent» har ej gått på Théâtre Lyrique. Texten till operan var först lemnad åt Gounod att komponeras men öfvertogs sedan af Saint-Saëns. Gounod har med sina råd och stort intresse understödt kompositören och nu afstått från en tillämnad resa till Italien för att såsom musikreferent i tidningen »Voltaire» (efter Saint-Saëns) egna sig åt redogörelse för operan inför allmänheten.

—•—

Wien. Charles Gounod väntades i slutet af Februari inträffa här för att leda sista repetitionerna af sitt oratorium »La redemption», som 1 mars skulle gifvas under hans ledning till förmån för hofoperans pensionsfond.

—•—

Berlin. Den »akademiska Wagnerföreningen» i Berlin har nyss konstituerat sig. Hvarje vecka skall en afton egnas uteslutande åt gifvande af Wagners kompositioner. Två gånger om året föranstaltar föreningen offentliga konserter med biträde af framstående konstnärer.

— En Richard-Wagner-gata kommer Berlin att erhålla i den nya stadsdelen, hvilken gata kommer att gå ut ifrån Beethoven-gatan.

—•—

Breslau. Aug. Wilhelmj, som nyligen för första gången efter återkomsten från Australien uppträdde i Berlin och der blef temligen illa behandlad af kritiken, har konserterat i Breslau. »Ingen här kunde tänka», skrifves härifrån, »att en sådan konstnär skulle kunna förvildas. Hans första stråkdrag öfvertygade oss ock om, att antingen Wilhelmj eller kritiken i Berlin ej varit vid stämning. Han visade sig nu ej blott såsom en af våra största violinister, utan han tyckes till och med, om möjligt, ha än mer fullkomnat sig i sin konst.»

—•—

München. Adams komiska opera »Bryggaren i Presson» (gifven i Stockholm 1840) har med ny uppsättning gått öfver scenen å hofteatern. Den vackra musiken och på roliga pointer rika libretten anslog publiken i hög grad.

—•—

Petersburg. På den italienska operan har för första gången här gifvits Ponchiellis »Gioconda» med text af Arrigo Boito och operan hade fullständig framgång. Detta verk gjorde på sin tid kompositören populär i Italien.

—•—

Moskwa. Om teaterprogrammet vid kejsarkröningen berättas att å galaföreställningen kommer att gifvas: 1:a akten och epilogen af Glinkas »Lifvet för czaren» och derefter en ny ballett: »Natt och dag.» Flere musiker af Petersburgs operaorkester komma att medverka. Under kröningstiden gifvas endast ryska operor, hvaribland Rubinsteins »Dämon».

—•—

Fru Anna Versing-Hauptmann förtäljer i »Erinringar om lifvet vid hofvet i St. Petersburg»: Sångerskan Grisi och sångaren Mario älskade hvarandra innerligt. En dag mötte kejsar Nikolai sångerskan på Newskyplatsen, hvarest hon spatserade med två älskvärda barn. Czaren tyckte mycket om skämt och sade leende, i det han pekade på barnen: »Ah, Madame, les jolies petites Gris-ettes!» Men den geniala konstnärinnan hade svar till hands: »Votre Majesté me pardonnera, mais ce sont des Mario-nettes.»

INNEHÅLL: Désirée Artôt. — Melusina på scenen. — Wagneriana. — I teaterfrågan. Af *A. L.* — Fr. v. Flotow. — Minnen från min konsertturné i Kaukasus. Af *D. Artôt.* — Teateroskick. Af *W.* — Musikanterna och deras raser. — En stämgaffels inflytande på spindlar. — Från scenen och konsertsalen. Af *—d—*. — Från in- och utlandet. — Annonser.

Annonser.

Hrr Musici!

För en flöjtist, en violoncellist och en violinist finnes *genast* fördelaktigt engagement, om korrespondens inledes med direktören ***C. Hoffman,*** Christianstad. — Företrädesvis antages den som dessutom trakterar något bleckinstrument. (G. 2488 × 2).

På **Huss & Beers** förlag har i dag utkommit:

Irländsk dans

(Caprice)

för Piano

af

Gustav Stolpe.

75 öre.

I **HUSS & BEERS** Musikhandel, Gustaf Adolfs torg 8, samt hos öfrige Musikhandlare:

"Chemin faisant".

6 Morceaux pour piano

par ***Benjamin Godard.***

1. **En courant** 1: 50
2. **En pleurant** 1: 25
3. **En chantant** 1: 25
4. **En causant** 1: 50
5. **En riant** ..... 1: —
6. **En valsant** ..... 2: —

Pianostämning

utföres af kompetent person vid anmälan i

HUSS & BEERS Musikhandel.

I Sverige

försäljes mina

Flyglar och Pianinos

endast genom

Herrar J. DANNSTRÖM & Co,

Stockholm,

tillkännagifves härmed,

Julius Blüthner,

Leipzig.

Att vi i **Sverige**

försälja våra

Flyglar och Pianinos

endast genom

Herr **Aug. Hoffmann**

i Stockholm

tillkännagifves härmed.

Steinway & Sons

NEWYORK.

Conservatorium der Musik zu Berlin.

136—137 Potsdamer-Strasse.

Direktör: **Xaver Scharwenka,** Kejs. & Kongl. Hofpianist.

Sommarterminen börjar Måndagen den 2 April.
Undervisningsplanen omfattar alla grenar af praktisk och teoretisk tonkonst.

Lärare:

Piano: a) *Högre klassen:* **Xaver Scharwenka,** herrar A. Heintz, G. Michelsen, Ph. Rüfer, *Philipp Scharwenka*, E. Scheiffler, C. Schuler, A. Ulrich, L. C. Wolf, William Wolf, fröken S. Fernow.

b) *Elementarklassen* (under direktörens ledning): Herrar Hobbing, Pretzel, Schubert, fru Ferschke, fröknarna Helmuth, Hirsch, Melcher, Seydell, Simon.

Violin: **Emil Sauret** och K. Kammarmusikus Fritz Struss.
Elementarklassen: Herr Stange.

Violoncell: Herr H. Grünfeld.

Harmonium och **Orgel:** Herr Albert Heintz, Organist i St. Petri-kyrkan.

Musik-Teori (Elementar- och formlära, Contrapunkt, Composition): Herr Philipp Scharwenka.

Sång: Fröken Anna Lankow, herr Otto Lessmann.

Retorik: Professor F. W. Jähns (K. Musikdirektör).

Musikhistoria: D:r Wilhelm Langhans.

Italienska: Signora Monti.

Ensemblespel: Xaver Scharwenka.

Partituspel: Herr Philipp Rüfer.

Pianospelets methodik: Xaver Scharwenka.

Chörsång: Otto Lessmann.

Obs.! Elevanmälningar emottages af direktören dagligen kl. 9—10 & 3—4.
Utförliga prospekter erhållas genom

HUSS & BEERS Musikhandel,
Stockholm, Gustaf Adolfs torg 8.

Å **P. A. Norstedt & Söners** förlag:

Musikbilaga

till

F. W. SCHOLANDERS

Skrifter.

Pris 2 kronor 50 öre.

W. A. MOZART

af

Otto Jahn.

Öfversättning af

Olof Strandberg.

Två delar. Nedsatt pris 4 kronor.

Jahns estetiska skärskådanden af Mozarts särskilda arbeten, synnerligen af de klassiska operornas, äro på en gång lättfattliga och i hög grad intressanta. De skola säkerligen fjettra jemväl alla bildade *musikälskarinnor*.

Musik och teater.

Kritiska uppsatser

af

Wilhelm Bauck.

Nedsatt pris: häft. 1 kr., inb. 1 kr. 75 öre.
(G. 2120 × 2)

Anteckningar

om

Stockholms teatrar,

Förteckning öfver svenska skådespel, uppförda på Stockholms teatrar 1737—1863, och kongl. teatrarnes personal 1737—1863 m. fl. anteckningar

af

F. A. Dahlgren.

Nedsatt pris häftad 2 kr. 50 öre, inb. 3 kr. 75 öre.

Efter förordet, hvari förf. redogör för samtliga källor till sitt arbete, följer en inledning innehållande en sakrik och klar *historik af vårt teaterväsende* samt en öfversigt af teaterinrättningarne i Stockholm. Derefter meddelas lexakaliskt ordnade *förteckningar öfver samtliga på dessa teatrar gifna tal- och sångpjeser samt baletter*, upptagande för hvarje stycke en mängd detaljuppgifter. Vidare en följd af biografiska data om kongl. teatrarnes personal fr. o. m. förste direktörerne t. o. m. pukslagarne. I ett bihang redogöres för skådespelare och skådespelerskor vid de mindre teatrarne i Stockholm, främmande teatertrupper samt enskilda artister, som uppträdt i Stockholm.
(G. 2121 × 2)

Piano- och Orgelmagasinet

N:o 8 Arsenalsgatan N:o 8

midt emot Kongl. Stora teatern

har att erbjuda stort urval af ***Flygelpianon, Pianinon*** och ***Taffelpianon*** samt ***Orglar.***

Äldre instrument öfvertagas vid köp af nya.

Stämning och ***reparation*** af såväl Pianon som Orglar verkställes.

Delar till orgelharmonium, såsom ***tungor*** (spel), ***registerskyltar, klaviaturben, tonlådor*** m. m. till billiga priser.

Fullständiga priskuranter erhållas gratis.

Stockholm, IVAR HIRSCH.
f. d. Abr. Hirschs Pianomagasin.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1883.